

prvomajska izložba

umjetnički salon
split
30. 4—15. 5. 1971.

duško kečkemet

Prvomajska izložba, ta tradicionalna godišnja smotra radova slikara i kipara grada koji ima više od sto tisuća stanovnika, pokazuje ono što se može i očekivati od jedne takve manifestacije, ni više, ni manje. Nekada je ta godišnja revija znala okupiti više izlagača i radova, ali prosječnije kvalitete. Danas su rasponi u likovnim dometima, u likovnim izrazima, u stilskim tendencijama raznolikiji, što možda oduzima određenu homogenost izložbi, ali pridonosi zanimljivosti.

Uostalom, zar se može i pretpostaviti ikakva homogenost na staleškoj revijalnoj izložbi, na kojoj svaki član ULUH-a izlaže što hoće? I oni umjetnici, koji su u životu i stvaranju različitim ogradama posve odijeljeni jedan od drugoga, u ovim su izložbenim dvoranama jedan do drugoga.

Na takvoj izložbi postavlja se na vagu stvaralaštvo jedne sredine mnogo očitije nego na onim selekcioniranim i žiriranim izložbama. Ali i ukus i likovna kultura publike također se javno stavljaju na vagu.

U nekoliko karakterističnih grupa mogli bismo razvrstati radove ove dvadesetidvojice izlagača.

Prvoj pripadaju radovi savladanog metijea, često iskreno i pošteno stvarani, ali uglavnom u duhu akademskog manirističkog konformizma. Katkada su to ujedno vrhunski dometi umjetnika, ali katkada i fatalni ustupci sredini i vlastitoj udobnosti.

Lošiji su od njih radovi srećom rijetkih koji teže za nekom površnom »suvremenošću« (koja je davno minula), pa ne znače ni zanatski solidna ostvarenja. Uglavnom su namijenjeni malograđanskoj snobovskoj publici, koja »relativno jeftino dobiva velika ostvarenja«.

Nisu daleko od tih ni oni koji su jednom otkrili »čarobnu formulu« za stvaranje dopadljive umjetnine u »suvremenom stilu«, pa desetljećima rade posve jednaka djela. Publika često te najviše voli, jer je

uočila i prihvatila njihov likovni izraz, a prekomotna je da prati eventualne evolucije ili transformacije umjetnikova likovnog izraza.

Slijede kipari i slikari koji znaju što je suvremena umjetnost, znaju raditi slično istaknutim suvremenim stvaraocima — ali nemaju dovoljno talenta na kojemu bi mogao počivati takav likovni izraz. Vide se linije na njihovim slikama, vide se plohe, volumeni, boje, ali iza toga ostaje tek golo platno i ništa više. Kod toga dolazi do bitnih neshvaćanja, do nesporazuma: jednom tehnikom, jednim stilom, jednom manirom želi se ostvariti nešto što tim sredstvima u osnovi ne odgovara. Budući da djelo nije u autorima postepeno sazrijevalo, teško im je i dokazati taj nesporazum.

Navest ću poimence nekoliko umjetnika koji se ističu, ako ne uvijek vrhunskim ostvarenjima, a ono bar nekom problematikom o kojoj je vrijedno raspravljati, nekom evolucijom, pa i padovima ali koji ipak mogu biti korisni u njihovu daljnjem radu.

Tako slike Ante Kaštelančića pokazuju stanovit zastoj u njegovom intenzivnom i temperamentnom stvaralaštvu. Izgubile su likovnu čvrstoću oblika i jasnoću kompozicije. Možda je to u vezi s gubljenjem veze s prirodom, koja je Kaštelančiću uvijek bila pozitivno nadahnuće, makar se ta veza sastojala od tananih niti. Svođenje određenog prizora i njegova likovnog ugođaja na gotovo apstraktni pokret, tek na dinamiku boje i linije, ne pruža ovom istaknutom slikaru ono bogatstvo kakvo mu pruža harmonična ravnoteža realnog i nerealnog, doživljaja i novog oblikovanja.

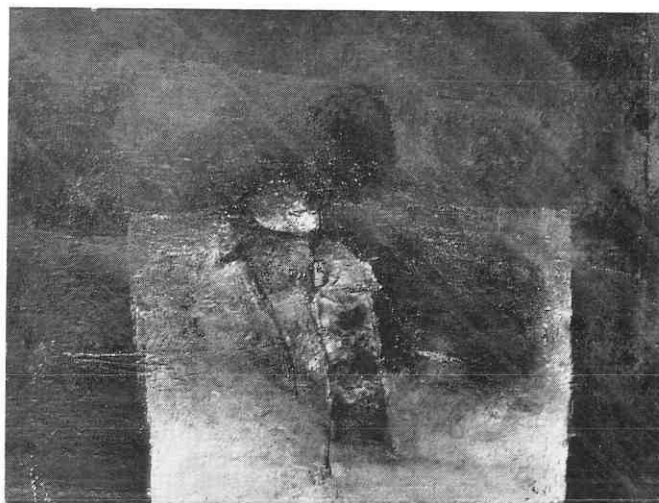
Vinko Bavčević u svojim je zrelim apstraktno-urbanim vedutama-pejzažima već davno zastao na jednoj točki. Ali ni ta visina ne može opravdati zastoj, jer i interes pred davno viđenim mora opasti.

Petar Zrinjski eksperimentira materijalima zlata i svijetlog metala nastojeći da tradiciju spoji sa suvremenim oblicima.

Petar Jakelić je ovoga časa posve oprečan Bavčeviću. Živ, nemiran, analitičan, uvijek u stvaranju, u traženju novoga i vještom iskorištavanju postignutoga. Njegove su slike sretan spoj eksperimenata i solidnog majstorstva. Jakelić je prvenstveno grafičar i u kolorističkim rješenjima ta njegova kvaliteta osobito dolazi do izražaja. Njegove dvije izložene kolorirane grafike izvanredan su primjer kako se dramatični sadržaji iz rata, naturalistički i narativni, mogu ostvariti likovno, bez patetike i banalnosti.

I izloženi radovi Mile Skračića potvrđuju neprekidnu evoluciju i aktivnost toga zanimljivog umjetnika. Svoje prošlogodišnje pretjerano istaknute i do monumentalnosti naglašene simbole opet je podredio prisnijim manjim formatima i onoj poznatoj patini starog zlata i tradicije njegove slojevite i bogate sredine.

Dvije grafike Jakova Budeše, s prevladavanjem laviranog tuša, odra-

žavaju ritam suvremenog pulsa toga grafičara, a ujedno njegov strah od svake patetike i naracije.

Jakov Pavić izložio je samo jednu sliku, ali je ona zacijelo najprivlačniji rad na izložbi. Rađena u najboljoj tradiciji dalmatinskog ambijentalnog slikarstva od Vidovića do Ivančića, ta mrtva priroda sva je u ugođajima, u atmosferi što obavlja predmete i daje patinu pozadini. Običan svakodnevnii predmet dematerijalizira se i rastavlja na likovne komponente. To je posve realna slika iz koje je eliminirano sve nevažno i nelikovno.

Skulptura je i dalje bolna strana umjetnosti koja je stoljećima davala kipare svjetskog glasa. Kamen je nestao iz ateljea kipara ili se sveo na dekorativnu dopadljivu materiju bez svoje osebnosti, elementarnosti i snage. Po jedan minijturni rad Aleksandra Midžora i Željka Radmilovića nisu dovoljni da predstavite stvaralačke mogućnosti tih kipara.

Sve u svemu: postoji u Splitu likovni život, postoje likovna kretanja, postoje rezultati, postoje likovni nesporazumi, pa i negacije likovnoga.